

Ve dnech 12.–14. listopadu 2002 se v Okresní knihovně Hradec Králové, ve spolupráci s Národní knihovnou, Regionálním výborem SKIP východních Čech a Českou národní skupinou IAML, konal již čtvrtý seminář hudebních knihovníků, tentokrát pod názvem

Veřejné hudební knihovny – využití multimediálních databází.

V současné době, kdy se téměř veškeré informační dění přesunuje do virtuálního světa internetu a vyhledávání informací se stále častěji vzdaluje od knižního regálu, je pro informačního pracovníka zcela nemožné zůstat “opodál”. Mnoho knihoven pracuje s automatizovaným informačním systémem. Všichni knihovníci již rutinně každodenně využívají databází (např. ČNB, Anopress), prohlízejí CD-ROMy, internet je pro ně “informačním kamarádem”. Mnozí prošli školeními k využívání databází typu ProQuest, EBSCO, PCI, Know Europe, další se na školení o databázích chystají.

Zkrátka všichni již víme, že knihovna současnosti nabízí čtenáři nepoměrně rozsáhlejší služby než běžné půjčování knihy či hudebního dokumentu přes pult. Knihovník tedy musí být dobře fundovaným informačním pracovníkem v plném smyslu tohoto pojmenování. Hudební knihovník, ke svým vědomostem hudebního charakteru přidá ještě nutnou gramotnost při orientaci v oblasti multimédií.

Současná doba nás však staví ještě před druhý, neméně důležitý problém. Ono totiž nestačí, aby plně proškolený knihovník pasivně čekal ve svém oddělení na potenciálního zájemce.

Ze zkušenosti jasně vyplývá, že největší problémy vyvstávají až ve chvíli, kdy potřebujeme přesvědčit uživatele k čemu by tu či onu databázi mohl využít, zkrátka “k čemu mu to všechno bude”. A to nejen pro danou chvíli a jeden konkrétní dotaz, ale k pravidelnému, aktivnímu využívání. Bohužel, zatím se jeví snaha změnit zažitě čtenářské stereotypy při vyhledávání informací (pokud vůbec můžeme o stereotypech hovořit) “během na dlouhou trať.”

Veřejné knihovny poukazují na velmi pomalu se rozvíjející zájem škol, studentů i uživatelské veřejnosti o získávání kvalitních informací nejen z internetu, který je sice tematicky nejrozsáhlejší, nicméně ne vždy a nehlouběji problém řešící, nýbrž i z mnoha dalších informačních databází, které na českém trhu existují. Společenskovědní a zejména oborové databáze, které podávají mnohdy detailní informace k danému tématu, jsou stále na okraji a stěžejním problémem knihovníků tak zůstává nezájem především ze strany studujících a jejich pedagogů, ať již ze škol základních, středních či vysokých. Teprve tehdy, až učitelé pochopí možnosti, které tyto databáze k poznání otevírají, a informace o nich a o jejich praktickém využívání začlenění do práce se studenty i do práce své, budou knihovny právem uročit svou mnohdy sysifovskou práci při přesvědčování o užitečnosti využívání databází, které knihovny za nemalý poplatek nakupují či spravují.

Účinnou pomocí hudebním knihovníkům se jeví čistě hudební fulltextová databáze časopiseckých článků **International Index to Music Periodicals Full Text** nabízená společností Albertina icome. Na semináři byly probrány možnosti jejího zpřístupnění veřejnosti v rámci konsorcia českých hudebních knihoven, další diskuse bude probíhat koncem roku 2002 a začátkem 2003. Zástupce každé knihovny, která projeví o databázi zájem, se může osobně přihlásit u Filipa Vojtáška, spolupracovníka Albertiny icome, který přidělí vstupní heslo, a každý se tak může sám, po dobu třiceti dnů, přesvědčit o výjimečnosti databáze. Možná touto cestou knihovny posbírají dostatek argumentů pro vytvoření konsorcia na nákup příslušné databáze, která je pro jednotlivé knihovny velmi drahá. Zájemci o vstup do konsorcia se po seznámení s databází mohou hlásit na e-mailu: *simonova@knihovnahk.cz*.

Zuzana Petrášková z hudebního oddělení Národní knihovny České republiky rozšířila hudebním knihovníkům obzory v oblasti hudebně pramenných databází RISM, RILM, RIPM a RiDIM.

V roce 2000 byl seminář hudebních knihovníků věnován problematice jejich vzdělávání. Závazek referovat o současném stavu na sebe vzala Iva Horová, která se této problematice systematicky věnuje. Seznámila účastníky semináře s výukovým jednosemestrálním programem, jež realizovala a který zahrnoval knihovnické vzdělání pro studenty hudební vědy. Závěrem představila problém dalšího typu vzdělávání, které by dle jejího názoru mělo být dvousemestrální, aby pokrylo u studentů širší základ knihovnické či hudební gramotnosti. Závěrem vyzvala k úvaze o budoucnosti knihovnicko-hudebního vzdělávání a dalších námětech pro jeho doplnění. S prezentací přednášky dr. Horové se zájemci mohou seznámit na stránkách *www.knihovnahk.cz*.

Z analýzy stavu informační gramotnosti společnosti vyplývá doplňkový námět pro hudebně-knihovnické vzdělávání, totiž informování a příprava pedagogů a studentů k práci s hudebními informačními databázemi a nejen s nimi.

Po webovských stránkách hudebního oddělení Městské knihovny v Praze zajímavým způsobem provázela jeho vedoucí Jana Navrátilová, jejíž ukázky byly pro mnohé knihovníky inspirací pro doplnění webovských stránek vlastní knihovny.

Vyčerpávající informaci k využívání multimediálních databází v knihovně Jiřího Mahena v Brně zaslala kolegům vedoucí jejího hudebního oddělení, bohužel nepřítomná Miroslava Horejsková.

Zbytek prvního a část druhého dne semináře byl věnován problematice v této době pro všechny hudební knihovnické tolik palčivé, tj. současné politice Ochranných autorských organizací (dále OAO) vůči knihovnám a jednotnému postupu při snaze o konstruktivní řešení stavu půjčování audiálních nosičů. Přínosnými informacemi z oblasti autorského zákona přispěla JUDr. Petra Žikovská z Ústavu autorského práva UK.

Přítomní účastníci zvažovali argumentaci pro následná jednání a pověřili pracovní skupinu k přípravě jednání s OAO (na základě informací z dotazníku, který byl operativně rozeslán hudebním pracovištím knihoven z celé ČR).

Závěrečný den semináře byl mimo jednání s OAO věnován plenárnímu zasedání České národní skupiny IAML. Zuzana Petrášková podala zprávu o činnosti, hospodaření, mezinárodní spolupráci a plánovaném kongresu v Tallinu. Seznámila účastníky semináře s knihovnami, které jsou členy české i mezinárodní skupiny a informovala o kooptování nového člena skupiny (Krajské knihovny ve Zlíně).

Seminář byl doplněn ukázkami prezentačních CD-ROMů Národní knihovny ČR, Knihovny M. J. Sychry ze Žďáru nad Sázavou a Sukova komorního orchestru. Účastníkům se dále rovněž představili vybraní dodavatelé hudebních dokumentů.

Přes problémy s teplem v hotelu, způsobené havárií v elektrárně Opatovice, proběhl seminář ke všeobecné spokojenosti a pořadatelé byli kolegy vyzváni k jeho opakování opět za dva roky.

Šimona Šimonová
Okresní knihovna Hradec Králové